

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

14. De peccatis ex ignorantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

principali actu satis explicatur ea praecedentia; vel
ratione sequentia, quae actum comitari consueverunt, quae
ad ipsum non extrahunt ad aliam speciem: nam
ad summum aggravant intra eandem, quae non
necesse est explicanda, ut paulo post dicitur §. 1. de
verborum tantis aggravantibus. Dixi, sine ordine ad aliam
speciem copulam: tunc enim certo essent explicanda:
quia jam committit aliud numero peccatum.

§. XI. De sine peccaminoso, vel non peccaminoso.

Diximus de mediis, dicamus nunc de fine, exem-
plumque charitatis gratia sit ejusmodi. Sit, qui
ad hunc Millam die festo ad finem furandi, vel studendi,
betone manifestari talis finis in Confessione, idem so-
luti queri in quocumque actu commissionis, ut si quis
peccet propter adulterium, vel propter studium, debet
etiam adulterium & adulterium explicare?

74. Dico, si finis sit ex se pravus, nequaquam debet. Ita Suarez
de peccat. disp. 22, sect. 4, num. 8. alique passim. Ratio est
quia in priore casu duplex adest specie malitia, in poste-
riore autem una. Quare in casibus propositis, si Mi-
llam reliquas, vel fueris ut studeas, satis est si dicas, te
peccatum non interfuisse vel esse furatum: si vero ut adul-
terium patres, tum furatum, vel Millam, tum adulterium
esse omnino explicandum.

75. At quando utrumque est aperiendum, potestne
separatum fieri, in hunc modum, *Furatus sum & insu-
per habui animum adulterandi*? Respondeo in duobus
casibus procedere hoc dubium possit. Primo in casu,
quo prima vice unum ex his factus es, oblitus inculpa-
biliter alterius; velis postea, illud, quod oblitus fuisti,
confiteri.

76. In priore casu, Dico non posse separatim aperi-
ri. Ita Delugo de pen. disp. 19, n. 652. contra Suarez de pe-
nit. disp. 12, sect. 2, n. 9. Ratio est quia non explicares pec-
catum quod fecisti, sed significares te duo peccata fa-
ctisse, quod non est verum; Sacerdos enim dum audit
te furatum esse, & deinde te voluisse adulterium; ex tuo
modo loquendi duo numero peccata concipit te com-
misisse, cum tamen tu unum numero, cum duplici illa
malitia commisisses.

77. In casu posteriore Dico aperiiri posse separatim;
& sic quia in prima Confessione jam dixi me v. g. fura-
tum esse: satis habuero si in secunda Confessione dicam
Habui animum adulterandi. Ita Sanchez l. 4, in Dec. 1. 1.
n. 14. alique plures apud Bonacina disp. 5, de Sac. q. 5,
sect. 2, §. 3, diff. 1, n. 9. Ratio est quia jam subdidi clavi-
bus primam malitiam: satis igitur erit si postea expli-
cem secundam. Est autem adhibenda limitatio quaedam,
quam mox afferam num. 81.

78. Dices. At sic significabo me duo peccata com-
misisse, sicuti modo significabam in prima Confessione
Respondeo non ita esse: nam quando illa separatim sit
in eadem Confessione; ego ex modo loquendi signifi-
cabo duo peccata commisisse: at quando id facio in
secunda Confessione: non significo me commisisse
duo peccata, sed praescindo: possum enim secunda vice
confiteri idem peccatum, quod aliis sum confessus, atque
adeo dum dico me adulterium voluisse: non significo
me adulterium solum voluisse, ut ex modo loquendi si-
gnificabam in prima Confessione.

§. XII. An peccatum continens multas specie malitias
dividi in Confessione possit.

79. Ex proximè dictis solvitur celebris illa & uni-
versalis dubitatio, an malitia, seu circumstan-
tia, quae necessario in Confessione sunt explicandae ape-
riant separatim: v. g. qui habet votum castitatis, pec-
catum contra ipsum, utrum possit, dividendo peccatum
sic se accusare: *Peccavi contra castitatem, & insuper pec-
cavi contra votum à me emissum*: an verò obligetur sic
Pars II.

unum loqui, *voti castitatis à me emissi reus, contra ip-
sum delinquit.*

80. Dico simili ratione qua §. praecedenti diximus,
posse nos hic dubitare, Primò in casu primae Confes-
sionis. Secundò in casu secundae Confessionis, quando
forte in prima alicuius necessariae circumstantiae fueris
inculpabiliter oblitus. Et simili quidem responsione Di-
co in priore casu non posse, posse verò in posteriore.
Rationes sunt eadem, eodem superiore §. à nobis allatae.

81. Supponimus tamen tum ibi, tum hic malitiam
non explicatam in prima, posse solum explicari sufficien-
ter in secunda: v. g. in casu voti praedicti, potest; quia
dicendo in secunda Confessione, *peccavi contra votum*,
ita malitia in prima Confessione omissa declaratur. At
in peccato v. g. violentiae; non potest: Si enim quis,
exempli causa, violenter puellam cognovit, & prima
Confessione dixit, *se cognovisse puellam*: si in secunda di-
cat, *se violentum in quadam personam fuisse*; non suf-
ficienter explicat peccatum in ultima specie à se com-
missum: violentum enim esse contra aliquem, est quid
genericum ad violentum in re, in persona, in honore.

§. XIII. An peccatum complexens plures numero malitias
dividi in Confessione possit.

82. Sed jam suboritur alia dubitatio. Diximus de se-
paratione malitiarum specie distinctarum: quid
de divisione numerica? Aliquis v. g. unico ictu duos ho-
mines interemit: potestne se accusare in hunc modum?
Occidi unum hominem, & deinde, Occidi alium hominem.
Sic etiam si forte eriperit quis centum aureos, licetne
sic fateari? *Furatus sum quinquaginta, & deinde, furatus sum
alia quinquaginta.*

83. Dico in prima, eademque Confessione non lice-
re. Ita Valquez q. 91, de pen. art. 1. dub. 3, quia juxta supra
dicta non explicatur peccatum commissum, sed duo
peccata, quae commissum non sunt. Superest ergo solum
decernere de secunda Confessione, quando forte quis
in prima inculpat & sine solo factus est suum pecca-
tum sub una malitia, sed deinde recordatus vult aliam
confiteri: potestne hanc solum manifestare? Dico iti-
dem, cum Delugo de pen. 1. 6, disp. 16, sect. 1660 juxta
superius dicta, posse, sed sub limitatione allata n. 81. id-
est quando in secunda Confessione explicari potest ma-
litia omissa, sine mentione, seu sine consortio alterius
jam manifestatae Ratio est eadem ac ibidem dicta.

84. Hinc collige, quia in homicidio duorum uno
ictu perpetrato, violatum est duplex ius duorum homi-
num; licebit tibi in secunda Confessione dicere tantum,
Occidi hominem: quia satis explicabis malitiam non-
dum clavibus subdidisti. Ita etiam in unico furto, quod
gravior laesit duos; propter eandem rationem. At in
furto centum aureorum v. g. quo laesisti ius fortunatum
unius tantum hominis: si in prima Confessione dixisti
te furatum esse quinquaginta, & deinde in secunda, *te
alia quinquaginta esse furatum*; non satis explicares pec-
catum tuum: quia explicares à te violatum esse ius for-
tunatum in quinquaginta, quod nunquam fuit: necesse
igitur tunc erit aperire iterum peccatum tuum, id est *fura-
tum te esse centum aureos*: Expeditius te gessisses, si in pri-
ma Confessione dixisses *te furatum esse materiam gra-
vem*: nam ad aliud deinde non obligaberis. Sed de hac
re dicitur infra cap. 8, §. 1.

§. XIV. De peccatis ex ignorantia,

85. Vi ex ignorantia vincibili & moraliter culpa-
bili delinquit, ejusdem specie peccatum commit-
tit, atque is qui scienter. Ita Sanchez l. 1, in decal. c. 17,
num. 2. Suarez de penit. disp. 22, sect. 4, num. 14. Valquez
1. 2, disp. 11, qui limitat in infidelitate. Ratio est quia
finaliter malitia in utroque casu ex eodem obiecto su-
mitur: exemplis rem clarius proponamus. Dicimus ejus-
dem speciei homicidium fecisse eum qui occidit quem
sciebat

sciebat esse hominem, & qui occidit quem ex negligetia moraliter culpabili non cognovit esse hominem, sed putavit v.g. esse feram. Eodem modo qui Sacro interesse die festivo negligit, sive id ex consilio faciat, sive faciat ignoranter, cum tamen advertat grave debitum inquirendi, nec velit, cum possit inquirere, in idem specie peccatum incidit. Quare in utroque, & simili quocumque casu sufficit hoc modo se reum in confessione facere: *Homicidium commisi, Missam non interfui die festo, &c.*

86. Adverte tamen in duobus casibus esse ignorantiam explicandam. Primum quando ignorantia excusat ab incurrenda censura, quae subinde imponitur violanti scienter & temere aliquod praeceptum, ex Sane. *ibid.* Secundum ex eodem *ibid.* quando ob ignorantiam aliqui exponitur periculo in alia specie delinquendi, v. si ignoret statum foeminae, quam quis cognoscit: tunc enim se exponit periculo adulterij, vel sacrilegij, si nupta, vel Deo sacra sit.

87. Petes ignorantiam affectata, qua quis consulto vult laborare, ut liberius peccet, v.g. vult ignorare hunc esse diem festum, ut sine remorsu negligat sacrum, vel opera servilia exerceat: estne ejusmodi affectus in Confessione aperiendus? Respondeo non ita: quia id nec mutat speciem, immo nec notabiliter aggravat. Ita Delugo de pen. disp. 16. sect. 4. §. 6. num. 183. contra Sanchez.

§. XV. De peccatis ex conscientia erronea.

88. **Q**ui item peccat ex conscientia erronea regulariter non obligatur id explicare: Ita Sanchez lib. 1. in Decal. c. 11. n. 5. v.g. putat quis hodie esse diem festum, & tamen non interest Sacro: satis est Sacerdoti si dicat se non interfuisse Sacro die festivo. Si proiecit in flumen plumbum, credens esse aurum alienum, satis est si fateatur se projecisse alienum aurum, intelligens corde aurum putativum, &c. si non persuadens hodie esse jejunium ex praecepto, cum tamen non jejunet, sufficit dicere, violavi jejunij praeceptum, & sic de similibus. Ratio horum est quia haec in obiecto habet eandem specie malitiam.

89. Dixi (regulariter) quia interdum illa conscientia erronea est explicanda, ex Delugo disp. 16. de pen. sect. 4. n. 504. propter censuram, vel propter reservationem peccato forte connexam. Nam nec censura, nec consequenter reservatio peccati incurritur ex peccato contra conscientiam erroneam perpetrato v.g. percutit quis Petrum credens esse Clericum, cum tamen Clericus non sit; verè non incurrit excommunicationem Canonis, si quis suadente. Item peccat quis peccato v.g. perjurij putans perjurium in sua dioecesi esse reservatum, cum tamen de facto non sit, verè non committit peccatum reservatum. Idem est, si quis, putans furari aurum obolum esse peccatum mortale, & reservatum, quia forte in illa dioecesi furtum mortale est casus reservatus) obolum furetur; idem, inquam, esse: nam licet ex conscientia erronea, hic mortaliter peccaret: tamen non incurrit in peccatum reservatum: quia reservatio est odiosa, unde cadere solum debet supra furtum, ex se & ex obiecto mortale: Adde ex hac ratione fari saltem dubium an tale peccatum sit reservatum: ergo jure reservatum non erit, quia non nisi peccata certa de facto reservantur. Ita Suarez de Conf. disp. 40. sect. 6. n. 5. & 10. 2. de Relig. lib. 4. c. 5. n. 15. Hurtad. de pen. disp. 11. dub. 9. Sa V. casus reservati, num. 5. Sanchez lib. 1. in decal. c. 10. n. 74. apud Delugo de pen. disp. 20. sect. 2. num. 18.

90. Rursus conscientia erronea est interdum explicanda ad cognoscendum ipsum peccatum. Ita Delugo de pen. disp. 16. sect. 1. 2. num. 504. Si enim puer v.g. fateatur se non jejunasse die Vigiliae, & nihil aliud addat; Confessor judicabit hunc non peccasse: dicat ergo puer se credidisse fuisse obligatum.

91. Denique expedit hanc circumstantiam sapissimè explicari à penitente, ut nimirum instruat de veritate à Confessario.

92. Petes: si quis ea labore conscientia ut nesciat an id quod committit, sit peccatum an veniale; obligaturne huiusmodi conscientiam facere Sacerdoti? Respondeo id dependere a quaestione, qua universaliter quaeritur, an quicquid facit contra conscientiam dicentem aliquod peccatum confusè, non determinando an sit mortale, peccet mortaliter, an solum venialiter. Quod ergo Valentia tom. 2. disp. 2. q. 14. p. 4. Navarri in 4. praedictio 9. num. 9. probabiliter docent tunc peccati venialiter, quia tunc solum peccatur contra communem malitiam rationem peccati veniali: tali: quae cum abstrahat ab utroque, imperfecto genere motis, & consequenter non mortalis, non erit obligatio id confitendi.

93. Scio Vasquez in 112. disp. 59. c. 3. n. 10. in decal. c. 1. n. 7. alioque tenere tunc peccatum taliter. Primum quia cum sine alio examine tunc exponit se periculo peccandi mortaliter. Secundum virtualiter vult illud agere, qualecunque fuerit mortale. Sed licet hoc sit probabiliter dictum, si huius rationibus responderi posset. Ad primam, cum peccatum quidem mortaliter, si tamen in riculum adverteret, vel adverteret se possit, id mortalis peccati se debere melius examinare adhibere ita non sufficimus in casu, in quo solum quatuor quod in praxi communiter solet contingere, scilicet conscientia operanti non offertur nisi unum commune peccati, sine accessu alterius obligandi secundum nego virtualiter cum velle qualecunque mortale: Sed aio potius velle à mortali abstrahere solum vult id, quod abstrahit ab utroque, atque ad peccatum imperfectum in genere culpae, quae non potest nisi imperfectè gravis, atque adeo non gravis. Inempla hic non nemo ponit, Verri, Tr. 2. q. 1. m. 7. quae barentur à doctis, Fidelibus valde faverent. Primum Rusticus sciat esse peccatum, jurare falsum in iudicio, sed nunquam dubitavit, mortale an veniale, si quis ita generice dicat; potius volo peccare, quam mori, 3. si quis ita cupiat, volo furari illum librum, cogitat, quanti ille liber valeat. Hi enim tres peccant venialiter, quia non apprehendunt obiectum esse grave.

§. XVI. De peccante contra praeceptum Superiorem.

94. **N**on est specie diversum, atque adeo specialiter explicandum peccatum, quo quis violat praeceptum unius Superioris, ab eo peccato, quo quis violat praeceptum alterius: v.g. si Rex Pontifex vel Episcopus, seu, si lex humana, vel divina id præcipiant. Ita Sanchez l. 9. de Matrimonio disp. 15. m. 1. 2. 10. in 1. 2. tract. 13. disp. 3. sect. 2. Valq. 1. tom. 1. disp. 9. c. 1. Ratio est, quia si ex eodem motivo præcipiunt, materialiter se habet diversitas Superiorum. Si ex diverso motivo; jam aderit diversitas speciei, modò dicam, non quidem sumpta à diversitate Superiorum, quae diversitas etiam hic habebit se materialiter, sed à motivorum diversitate.

95. Quid igitur, si diversi superiores, vel etiam motus, & idem diversis virtutum motivis aliquid præcipiant? Respondeo tum fore diversas species, adeoque Confessor potest facienda. Ita iidem v.g. idem vel diversi superiores præcipiant Missam audiri ob virtutem religionis, at jejunium præcipiant ob virtutem temperantiae, vel violatio præcepti de Missa, & violatio præcepti de jejunio, specie morali differunt.

96. Verum unde colligam superiores sub diverso tutum, vel sub eodem motivo præcipere? Respondeo de duobus capitibus, quae si rectè perpendantur ad se reducuntur. Primum ex ipso actu qui præcipitur: Superiores etiam quando præcipiunt aliquem actum virtutis semper intendunt honestatem talis virtutis, ex Delugo disp. 16. de pen. sect. 5. §. 2. n. 157. Pontifex Summus jubet audiri Missam tali die. Quia audire Missam